МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
В.о. завідувачки кафедри
_____ Уханова І.О.
“___” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

НА ТЕМУ: «СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПРОДУКЦІЄЮ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА (ПЛОДООВОЧЕВИЙ СЕГМЕНТ) В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЗВТ+ З ЄС»

Виконавець:
студентка ЦЗВФН, гр.6 зф 13
Золоторевська І.В. _____
/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Уханова Інна Олегівна _____
/підпис/

ОДЕСА – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.... 4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ПЗВТ+ УКРАЇНИ З ЄС.... 7
1.1. Поняття та особливості зовнішньої торгівлі в умовах дії Зони вільної торгівлі.... 7
1.2. Особливості зовнішньої торгівлі овочевою продукцією 14
1.3. Методи та показники аналізу зовнішньої торгівлі в умовах дії ПЗВТ+ 21
Висновки до розділу 1.... 29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПЛОДООВОЧЕВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ ПЗВТ+ З ЄС 30
2.1. Аналіз положень ПЗВТ+ України з ЄС в аспекті зовнішньої торгівлі плодоовочевою продукцією 30
2.2. Аналіз товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі плодоовочевою продукцією між Україною та ЄС в умовах функціонування ПЗВТ+.... 36
2.3. Оцінка впливу ПЗВТ+ України з ЄС на зовнішню торгівлю плодоовочевою продукцією 48
Висновки до розділу 2.... 55
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПЛОДООВОЧЕВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ ПЗВТ+ З ЄС 57
3.1. Визначення можливостей для збільшення обсягів експорту плодоовочевої продукції України на ринок ЄС 57
3.2. Заходи із стимулювання зовнішньої торгівлі плодоовочевою продукцією між Україною та ЄС в умовах функціонування ПЗВТ+ 63
Висновки до розділу 3.... 70
ВИСНОВКИ 71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році спричинило початок процесу поглибленої економічної інтеграції між сторонами. Одним з ключових елементів цієї угоди є створення Поглибленої і Всеохоплюючої Зони Вільної Торгівлі. З 2016 року, коли ПЗВТ+ набула чинності, відкрилися нові можливості для розширення торговельно-економічної співпраці між Україною та ЄС. Отже, актуальним питанням є дослідження результативності ПЗВТ+ для зовнішньої торгівлі України, оцінка прогресу економічної інтеграції за цей період.

Експорт сільськогосподарської продукції, зокрема овочевої, є важливим джерелом валютних надходжень для української економіки. З огляду на значний ресурсний потенціал галузі овочівництва, нарощування поставок овочів на зовнішні ринки має стати одним з пріоритетних напрямів експортної стратегії країни. У цьому контексті велике значення має аналіз тенденцій, структури і чинників зміни обсягів експорту овочевої продукції з України до країн ЄС після запровадження ПЗВТ+.

Незважаючи на очевидний прогрес у лібералізації торгівлі з ЄС в рамках ПЗВТ+, спостерігається низка проблем, що перешкоджають розширенню експорту української овочевої продукції на ринок ЄС. Серед них – недостатня конкурентоспроможність українських овочів через застарілі технології виробництва, невідповідність європейським стандартам якості та безпеки харчових продуктів, логістичні складнощі тощо. Актуальним є дослідження цих чинників та розроблення рекомендацій щодо їх подолання задля стимулювання експорту до ЄС.

Таким чином, в умовах поглиблення інтеграційних процесів між Україною та ЄС вкрай необхідним є поглиблене наукове дослідження цього напряму зовнішньоекономічної діяльності з метою ефективного використання наданих можливостей для розвитку економіки країни.

Серед дослідників питань міжнародних економічних інтеграцій, зон вільної торгівлі слід відзначити наступних іноземних та українських авторів: Баєрс С., Бергстранд Дж., Еггер П. [2], Козак Ю.Г., Ковалевський В.В., Логвінова Н.С. [3], Шевченко В. [5], Мариніна С.В. [6], Вімлен М. [8], Уханова І.О. [63] та інші. Визначена література стосується особливостей зовнішньої торгівлі в умовах зон вільної торгівлі. Варто відмітити, що майже не існує комплексних досліджень щодо зовнішньої торгівлі овочевою продукцією з країнами-членами ЄС в рамках дії ПЗВТ+, що обумовило вибір теми кваліфікаційної роботи.

Метою роботи є дослідження стану та перспектив розвитку зовнішньої торгівлі України овочевою продукцією в умовах ПЗВТ+ з ЄС.

Відповідно до мети були поставлені наступні **завдання:**

1. Визначити поняття та особливості зовнішньої торгівлі в умовах дії Зони вільної торгівлі;

2. Дослідити особливості зовнішньої торгівлі овочевою продукцією;

3. Узагальнити методи та показники аналізу зовнішньої торгівлі;

4. Проаналізувати положення ПЗВТ+ України з ЄС та їх вплив на зовнішню торгівлю овочевою продукцією;

5. Дослідити товарну та географічну структури зовнішньої торгівлі овочами та фруктами між Україною та ЄС в рамках дії ПЗВТ+;

6. Оцінити вплив дії ПЗВТ+ на зовнішню торгівлю овочевою продукцією із ЄС;

7. Проаналізувати можливості для збільшення обсягів експорту овочевої продукції України на ринок ЄС в умовах дії ПЗВТ+;

8. Визначити заходи стимулювання зовнішньої торгівлі овочевою продукцією.

Об'єктом дослідження є зовнішня торгівля між Україною та країнами Європейського Союзу.

Предметом дослідження виступають теоретичні та прикладні засади реалізації зовнішньої торгівлі України овочевою продукцією в умовах ПЗВТ+ з ЄС.

Методи дослідження – аналіз наукових джерел, статистичних даних, порівняння показників, графічний метод, методи аналізу структури, індексний метод, SWOT-аналіз, PEST-аналіз.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі акти України та ЄС, аналітичні звіти профільних міністерств та установ, статистичні дані Державної служби статистики України та Євростату, матеріали наукових публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано статтю у фаховому журналі:

Уханова І.О, Золоторевська І.В. ANALYSIS OF THE STATE AND DYNAMICS OF UKRAINE'S FOREIGN TRADE IN FRUIT AND VEGETABLE PRODUCTS UNDER THE CONDITIONS OF A FULL-SCALE INVASION WITH THE PROVISIONS OF THE FTA+ WITH THE EU. Economic innovations. Одеса. 2024 (у друці).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (76 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку. Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 6 рисунків.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

На основі аналізу еволюції поняття ЗВТ в науковій літературі виявили, що спочатку розглядалась як пільгова зона для іноземних компаній всередині країни, а згодом набула значення міждержавної угоди про торгівлю без митних тарифів. Досліджено особливості торгівлі овочами в рамках ПЗВТ+ України та ЄС, зокрема тарифне регулювання, санітарні та фітосанітарні заходи.

Проаналізовано регуляторний вплив САП ЄС на зовнішню торгівлю овочами, яка обмежує доступ імпорту, але й сприяє забезпеченню якості. Досліджено особливості тарифного регулювання експорту овочів до ЄС та вплив військової агресії РФ, що призвела до лібералізації умов торгівлі.

Хоча між ЄС та Україною відбулася значна тарифна лібералізація, до окремих груп товарів стосовно них залишаються ненульові ставки ввізних мит. Згідно з даними WITS/TRAINS на 2020 рік, найвищі середні ставки ввізних мит ЄС застосовувалися переважно до сільськогосподарських та харчових товарів з України, таких як тютюнові вироби, цукор, кондитерські вироби, продукція з овочів та фруктів, молоко та молочні продукти. Ці товарні позиції також включають групи, до яких застосовуються тарифні квоти (наприклад, соки, оброблені томати, молочна продукція, інше). В межах цих квот застосовуються нульові ставки ввізного мита, а за їх межами - ставки, визначені Митним тарифом ЄС.

Систематизовано методи аналізу зовнішньої торгівлі: статистичні, економіко-математичні, економетричні тощо. Також узагальнено блоки показників та принципи їх формування: узгодженість зі статистичними стандартами, задоволення потреб користувачів, сумісність із державною звітністю. Оцінка рівня розвитку зовнішньої торгівлі країни визначає її конкурентоспроможність на світовій арені. Для встановлення стратегічних пріоритетів та аналізу сучасних тенденцій у зовнішній торгівлі застосовують

різні методи і підходи, які можна розділити на дві основні категорії: неформальні (якісні) та формалізовані (кількісні).

З'ясовано, що ПЗВТ+ розширила торговельні можливості, але підвищила роль нетарифних бар'єрів для експорту овочів до ЄС: технічні регламенти, санітарні і фітосанітарні заходи, вимоги до безпеки.

Проаналізовано положення ПЗВТ+ України з ЄС в аспекті зовнішньої торгівлі овочевою продукцією. Встановлено, що після запровадження ПЗВТ+ тарифні бар'єри для зовнішньої торгівлі послаблюються, натомість більшого значення набувають нетарифні бар'єри. Найбільший вплив на експорт овочів та фруктів з України до ЄС мають технічні бар'єри, санітарні та фітосанітарні заходи.

Проаналізовано товарну та географічну структуру зовнішньої торгівлі овочевою продукцією між Україною та ЄС в умовах ПЗВТ+. Встановлено, що після запровадження ПЗВТ+ у 2016 році спостерігалося зростання експорту овочів до ЄС, також у 2017 та 2018 роках, а фруктів – у 2017 та 2020 роках. Проте з 2019 року експорт овочів знову пішов на спад, а фруктів – з 2020 року. Проаналізовано товарну і географічну структуру експортно-імпортних операцій овочами та фруктами між Україною та ЄС у рамках дії ПЗВТ+. Виявлено позитивну динаміку на початку, яка згодом змінилася на негативну через низьку конкурентоспроможність.

Виявлено перевищення імпорту овочів з ЄС над експортом овочів з України до ЄС протягом 2012-2022 рр. Натомість експорт фруктів перевищував імпорт у 2015-2022 рр. З'ясовано, що протягом 2017-2022 рр. знижувався індекс конкурентності як для овочів, так і для фруктів, що свідчить про зменшення конкурентоспроможності української продукції на європейському ринку. Встановлено, що після запровадження ПЗВТ+ відбулося короткострокове зростання експорту овочів до ЄС через зниження торговельних бар'єрів. Проте згодом спостерігається негативна тенденція через не конкурентоспроможність продукції.

На основі SWOT-аналізу визначено, що Україна має значний потенціал для нарощування виробництва та експорту овочів завдяки сприятливим природним умовам та наявності земельних ресурсів. Водночас існують загрози низької конкурентоспроможності, застарілих технологій, складнощів з логістикою. Таким чином, незважаючи на певні позитивні зрушення після запровадження ПЗВТ+ з ЄС, наразі спостерігаються негативні тенденції у зовнішній торгівлі овочевою продукцією через недостатню конкурентоспроможність галузі та виклики, що пов’язані із повномасштабним збройним нападом рф на Україну. Для виправлення ситуації необхідні системні заходи державної підтримки та модернізації виробництва.

Сформовано рекомендації щодо державної підтримки галузі та стимулювання експорту овочів у рамках Нової аграрної політики: технологічна модернізація, фінансові стимули експортерам, виробнича кооперація з компаніями ЄС. Це сприятиме нарощуванню експорту та реалізації наявного потенціалу. Для стимулювання зовнішньої торгівлі овочами між Україною та ЄС в умовах дії ПЗВТ+ необхідно реалізувати комплекс заходів на державному рівні. Реалізація цих заходів сприятиме нарощуванню експорту українських овочів, поглибленню торговельних зв’язків з ЄС та отриманню додаткових надходжень в іноземній валюті для економіки. Додатковими чинниками, які можуть сприяти збільшенню експорту, є зростання попиту на органічну продукцію та здорове харчування в країнах ЄС, наявність української діаспори на території ЄС, а також потенціал для залучення іноземних інвестицій та технологій у галузь. Водночас існують певні загрози та виклики, пов'язані із військовою агресією росії, недостатньою конкурентоспроможністю у порівнянні з європейськими виробниками, застарілими технологіями виробництва тощо. Варто також відзначити, що для експорту овочів та фруктів до зовнішніх ринків необхідні переробні потужності, реалізації яких перешкоджають два основних факторів: по-перше, це висока вартість та низька швидкість підключення до комунікацій, по-друге, обмежений доступ до недорого фінансування, адже переробні потужності

вимагають великих капітальних витрат. Таким чином, ПЗВТ+ відкриває нові перспективи для розширення експорту української сільгосппродукції, проте існують і певні загрози зовнішнього середовища, які необхідно врахувати при формуванні експортної стратегії. Експорт овочевої продукції є перспективним напрямком для розвитку аграрного сектору України та нарощування валютних надходжень. У зв'язку з підписанням Угоди про ПЗВТ+ з Європейським Союзом відкрилися нові можливості для збуту української сільськогосподарської продукції на єдиному європейському ринку. Втім, незважаючи на лібералізацію торговельних відносин у рамках ПЗВТ+, українські виробники овочів стикаються з певними перешкодами при експорті своєї продукції до країн ЄС. Для того щоб максимально реалізувати наявний потенціал нарощування овочевого експорту, необхідно розробити та запровадити низку заходів державної підтримки галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ricardo D. On The Principles of Political Economy and Taxation, In The Works and Correspondence. Cambridge University Press, Cambridge, USA, 1962.

2. Baier S., Bergstrand J., Egger, P. Do economic integration agreements actually work? Issues in understanding the causes and consequences of the growth of regionalism. Vol. 31(4). 2008. P. 461-497.

3. Офіційний сайт Кембриджського словника. *Dictionary Cambridge*. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/free-trade-zone?q=Free+trade+zone (дата звернення: 11.10.2023).

4. Світова економіка : навч. посіб. за ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, Н.С. Логвінової. К. : Центр учбової літератури, 2010. 328 с.

5. Шевченко В. Розвиток зон вільної торгівлі та міжнародні фінансові зв'язки. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012. Вип. 104 (частина ІІ). С. 212-223.

6. Мариніна С.В. Сутність, проблеми та перспективи розвитку форм міжнародної економічної інтеграції. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2014. № 5-6. С. 40-47.

7. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини. К. : Либідь, 2008. 401 с.

8. Willem M. The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy. Ashgate Pub Ltd, Farnham, England, 2001.

9. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини : підручник. 2-ге вид., перероб. і доповн. Чернівці, 2007. 365 с.

10. Balassa B. The Theory of Economic Integration. Homewood, Illinois, USA, 1961.

11. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. І.В. Амеліна, Т.Л. Попова, С.В. Владимиров. К. : Центр учбової літератури, 2013. 256 с.

12. Jackson J.H. World Trade Rules and Environmental Policies: Congruenceor Conflict? 49 WASH. & LEE L. REV. 1227-1278 (1992).

13. Tan Song Chuan. Challenges to multilaterism free trade agreements. Asia Europe Journal. Vol. 2. Marc, 2004. P. 121-132.

14. Максаковський В. Географічна картина світу. Посібник для вузів Кн. І: Загальна характеристика світу. Глобальні проблеми людства. 4-те вид., Випр. та дод. М.: Кн.1. 2008. 495 с.

15. Зона вільної торгівлі з ЄС (DCFTA). *UCAB : Український клуб аграрного бізнесу*. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/zona_vilnoi_torgivli_z_es_dcfta (дата звернення: 11.10.2023).

16. Зона вільної торгівлі. Представництво України при Європейському Союзі. *Ukraine-EU.MFA*. URL: https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelno-ekonomichne-spivrobitnictvo-ukrayina-yes/zona-vilnoyi-torgivli-mizh-ukrayinoyu-ta-yes (дата звернення: 11.10.2023).

17. EU-Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Area. European Commission. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-ukraine-deep-and-comprehensive-free-trade-area (дата звернення: 11.10.2023).

18. Glossary:Common agricultural policy (CAP). EC.Europa. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Common_agricultural_policy_(CAP) (дата звернення: 11.10.2023).

19. Спільна аграрна політика ЄС і завдання України в контексті євроінтеграції. Німецько-український агрополітичний діалог. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.auu.org.ua/media/publications/1894/files/CAP_2023_02_10_12_36_02_818740.pdf (дата звернення: 11.10.2023).

20. World Integrated Trade Solution. WITS. URL: https://wits.worldbank.org/WITS/WITS/Restricted/Login.aspx (дата звернення: 11.10.2023).

21. TRAINS Portal. Traisonline. URL: https://trainsonline.unctad.org/detailedSearch (дата звернення: 28.10.2023).

22. Як досягти більшої лібералізації торгівлі з ЄС: стан використання тарифних квот ЄС Україною. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kse.ua/wp-content/uploads/2020/01/Trade-Tarifni-kvoti-YES-dlya-Ukrayini.pdf (дата звернення: 28.10.2023).

23. Інтеграція України до внутрішнього ринку ЄС в умовах війни. Виклики та можливості. UCEP. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.kas.de/documents/270026/22934445/UA+2023+UCEP+Ukraine%27s+integration+into+the+EU+internal+market+in+the+condition+of+war+challenges+and+opportunities+.pdf/ca22c1d7-45ee-3e2c-d874-bd8dfb1a1710?version=1.0&t=1686055086884 (дата звернення: 28.10.2023).

24. Regulation (EU) 2023/1077 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?scope=EURLEX&text=2023%2F1077&lang=en&type=quick&qid=1685945518458 (дата звернення: 28.10.2023).

25. До уваги експортерів: Європейський Союз продовжив термін дії безмитної торгівлі з Україною. Міністерство економіки України. URL: https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=41ff3eb4-de34-485c-9474-d20fe710c963&title=DoUvagiEksporteriv-vropeiskiiSoiuzProdovzhivTerminDiiBezmitnoiTorgivliZUkrainoiu (дата звернення: 28.10.2023).

26. Exporting from the EU, importing into the EU. Trade.EC. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home (дата звернення: 28.10.2023).

27. Product search. Edible vegetables and certain roots and tubers. Germany. Access2Markets. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-

markets/en/search?product=07&origin=UA&destination=DE (дата звернення: 28.10.2023).

28. Product search. Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons. Germany. Access2Markets. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/search?product=08&origin=UA&destination=DE (дата звернення: 28.10.2023).

29. Product search. Edible vegetables and certain roots and tubers. Poland. Access2Markets. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/search?product=07&origin=UA&destination=PL (дата звернення: 28.10.2023).

30. Product search. Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons. Poland. Access2Markets. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/search?product=08&origin=UA&destination=PL (дата звернення: 28.10.2023).

31. Product search. Edible vegetables and certain roots and tubers. Italy. Access2Markets. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/search?product=07&origin=UA&destination=IT (дата звернення: 28.10.2023).

32. Product search. Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons. Italy. Access2Markets. URL: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/search?product=08&origin=UA&destination=IT (дата звернення: 28.10.2023).

33. Мізюк С., Морозова М. Дослідження структури зовнішньої торгівлі України та її стратегічні пріоритети. Інфраструктура ринку, 2020. №39. С. 77-82.

34. Єріна І.В. (2016) Статистичний аналіз тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі України послугами: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.10, 20 с. http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3104 (дата звернення: 28.10.2023).

35. Попова Ю.М., Гученко Ю.О. Інформаційно-аналітичні аспекти статистики зовнішньоекономічної діяльності. Економіка і суспільство, 2017. №8. С. 84-88.

36. Калюжна Н. Зовнішня торгівля України: методологія дослідження. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право, 2017. №1. 1631 рік

37. WTO. Deep and comprehensive free trade area concluded as a part of the association agreement between the European Union and Ukraine. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/REG/353-1.pdf&Open=True (дата звернення: 05.11.2023).

38. Anders, S. M, & Caswell, J. (2009). Standards as Barriers versus Standards as Catalysts: Assessing the Impact of HACCP Implementation on U.S. Seafood Imports. American Journal of Agricultural Economics, 91(2), 310-321. doi:10.1111/j.1467-8276.2008.01239.x

39. Xiong B., Beghin J. (2014) Disentangling demand-enhancing and trade-cost effects of maximum residue regulations. Economic Inquiry. Volume 52. Issue 3, 1190-1203. doi: 10.1111/ecin.12082

40. Shepotylo,O. Vakhitov,V. (2015). Services liberalization and productivity of manufacturing rms. Economics of Transition, 23(1):144.

41. KSE Institute. Аналіз торгівлі товарами між Україною та ЄС в рамках ПВЗВТ: поточний стан та перспективи для лібералізації. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTA-Commodities-2022-16-05.pdf (дата звернення: 05.11.2023).

42. Council Regulation (EEC) No 315/93 of 8 February 1993 laying down Community procedures for contaminants in food. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:31993R0315 (дата звернення: 05.11.2023).

43. Commission Regulation (EU) 2023/915 of 25 April 2023 on maximum levels for certain contaminants in food and repealing Regulation (EC) No

1881/2006. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32023R0915 (дата звернення: 07.11.2023).

44. Commission Regulation (EC) No 333/2007 of 28 March 2007 laying down the methods of sampling and analysis for the official control of the levels of lead, cadmium, mercury, inorganic tin, 3-MCPD and polycyclic aromatic hydrocarbons in foodstuffs. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02007R0333-20120901 (дата звернення: 07.11.2023).

45. Regulation (EC) No 396/2005 of the European Parliament and of the Council of 23 February 2005 on maximum residue levels of pesticides in or on food and feed of plant and animal origin and amending Council Directive 91/414/EEC. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32005R0396 (дата звернення: 07.11.2023).

46. EU Pesticides Database. Food Safety. URL: https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/eu-pesticides-database_en (дата звернення: 07.11.2023).

47. Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009R1107 (дата звернення: 09.11.2023).

48. Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:02009L0128-20091125 (дата звернення: 09.11.2023).

49. Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety. EUR-Lex. URL: https://eur-

lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32002R0178 (дата звернення: 09.11.2023).

50. Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers, amending. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32011R1169 (дата звернення: 09.11.2023).

51. Regulation (EU) 2016/2031 of the European Parliament of the Council of 26 October 2016 on protective measures against pests of plants, amending. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R2031 (дата звернення: 09.11.2023).

52. Деякі питання реалізації Закону України "Про карантин рослин" : Постанова Каб. Міністрів України від 15.11.2019 р. № 1177 : станом на 26 лип. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1177-2019-п#Text (дата звернення: 09.11.2023).

53. Regulation (EC) No 852/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the hygiene of foodstuffs. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0852 (дата звернення: 11.11.2023).

54. Regulation (EC) No 1935/2004 of the European Parliament and of the Council of 27 October 2004 on materials and articles intended to come into contact with food and repealing Directives 80/590/EEC and 89/109/EEC. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R1935 (дата звернення: 11.11.2023).

55. Council Directive 89/108/EEC of 21 December 1988 on the approximation of the laws of the Member States relating to quick-frozen foodstuffs for human consumption. EUR-Lex. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:31989L0108 (дата звернення: 11.11.2023).

56. Бюлетень поточного стану торговельних відносин між Україною та ЄС. Міністерство економіки України. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ae131754-36dc-4e6f-

9a8f-89e872b8b451&title=BiuletenPotochnogoStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTas (дата звернення: 11.11.2023).

57. Ус І., Гавриленко Н. Вплив війни на зовнішню торгівлю України (за підсумками І півріччя 2022 року). NISD. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-08/_us-gavrilenko-tablici_merged_0.pdf (дата звернення: 11.11.2023).

58. Експорт в ЄС перевищує довоєнний рівень, - Заступник міністра економіки Тарас Качка. Міністерство економіки України. URL: https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=0889ba68-3f13-4118-8ff7-5d040dabcf71&title=EksportVsPerevischuDo (дата звернення: 11.11.2023).

59. Цьогоріч Україна експортувала агропродукції на 21 мільярд доларів. Економічна правда. URL: https://www.epravda.com.ua/news/2022/12/6/694645/ (дата звернення: 11.11.2023).

60. Association Implementation Report on Ukraine. Joint staff working document. European Commission. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/joint-staff-working-document-%E2%80%93-2021-association-implementation-report-ukraine_en (дата звернення: 11.11.2023).

61. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС у 2015-2020 роках: експорт, імпорт, квоти, економічні досягнення та провали. AgroPolit. URL: https://agropolit.com/spetsproekty/840-zona-vilnoyi-torgivli-mij-ukrayinoyu-ta-yes-u-2015-2020-rokah-eksport-import-kvoti-ekonomichni-dosyagnennya-ta-provali (дата звернення: 11.11.2023).

62. Терещук А. Вступ України до ЄС: переваги для громадян та бізнесу. Jurliga. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/211004_vstup-ukrani-do-s-perevagi-dlya-gromadyan-ta-bznesu (дата звернення: 11.11.2023).

63. Volkswagen, BMW і Porsche зупиняють виробництво через брак автокомпонентов з України. Що загрожує індустрії та як довго триватиме криза. Forbes. URL: https://forbes.ua/inside/volkswagen-bmw-i-porsche-

zupinyayut-virobnitstvo-cherez-brak-avtokomplektuyuchikh-z-ukraini-shcho-zagrozhue-industrii-i-yak-dovgo-protyagnetsya-kriza-07032022-4183 (дата звернення: 11.11.2023).

64. Товарна структура зовнішньої торгівлі з країнами ЄС (2017-2021 рр.). Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm (дата звернення: 16.11.2023).

65. Показники зовнішньої торгівлі України. Державна митна служба України. URL: https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/ (дата звернення: 16.11.2023).

66. Євродепутати відновили заходи підтримки торгівлі для України. Ukraine.Europarl. URL: https://ukraine.europarl.europa.eu/uk/ievrodieputati-vidnovili-zakhodi-pidtrim/products-details/20230427CAN69595 (дата звернення: 16.11.2023).

67. Збитки економіки перевищили €400 млн через блокаду пунктів пропуску на кордоні з Польщею. Forbes. URL: https://forbes.ua/news/zbitki-ekonomiki-ukraini-syagnuli-ponad-400-mln-vnaslidok-blokuvannya-kordonu-asotsiatsiya-mizhnarodnikh-avtoperevizhnikiv-22112023-17441 (дата звернення: 16.11.2023).

68. Ukhanova I. (2021). State and prospects of development of trade in agricultural goods under conditions of the Ukraine-EU Association agreement. Scientific Bulletin of Odessa National University of Economics, 5-6 (282-283), 100-107. URL: http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/282-283/pdf/100-107.pdf (дата звернення: 17.11.2023).

69. Експрес-оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. United Nations Development Program in Ukraine (UNDP). URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-10/UA_Rapid_Assessment_of_War_on_MSMEs_in_Ukraine_0.pdf (дата звернення: 17.11.2023).

70. Нова аграрна політика. URL: https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/Dep-APK-2022/Prezentatsia.pdf (дата звернення: 25.11.2023).

71. Проект Плану відновлення України. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/new-agrarian-policy.pdf (дата звернення: 25.11.2023).

72. На території Польщі через блокування у чергах перебувають понад 3000 вантажівок. *Радіо Свобода*. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/news-prykordonnyky-kordon-vantazhivky-polshcha/32714632.html (дата звернення: 05.12.2023).

73. "Укрзалізниця" готується масово переправляти через українсько-польський кордон контрейлерні поїзди з фурами. *Interfax*. URL: https://interfax.com.ua/news/general/952640.html (дата звернення: 07.12.2023).

74. Стратегія комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року. *Міністерство юстиції*. URL: https://minjust.gov.ua/m/strategiya-komunikatsii-z-pitan-evropeyskoi-integratsii-ukraini-na-period-do-2026-roku-9911 (дата звернення: 07.12.2023).

75. Here is what the status of a candidate for EU will give to Ukraine. UBN. URL: https://ubn.news/here-is-what-the-status-of-a-candidate-for-eu-will-give-to-ukraine/ (дата звернення: 07.12.2023).

76. TRACES. European *Commission*. URL: https://food.ec.europa.eu/animals/traces_en (дата звернення: 07.12.2023).